

Formgivaren Gunnel Sahlin

”ALLA MINA SAKER BERÄTTAR EN HISTORIA”

*För tolv år sedan växte skogen ända in på knuten på den gamla skolan i Sködinge.
Det avskräckte inte formgivaren Gunnel Sahlin som genom envishet och passion har bevisat att inget
är omöjligt. Nu njuter hon av sina fantastiska rum både i trädgården och inne i det ljusa huset.*

AV MILENA BERGQUIST FOTO STELLAN HERNER

DEN GAMLA SKOLSALEN är Gunnel Sahlins ateljé. Det oslipade och nötta golvet har Gunnel målat i en gråskimrande golvfärg hon blandat själv. Fällsängen är en militärsäng från USA, som hon släpat hem från New York. Gunnels farmor var finsnickare och det är hon som gjort den svarta gungstolen. Glasskåpet köpte Gunnel loss från Konstfack, där hon varit verksam som professor.

”EN MINIMALISTISK MILJÖ ÄR VACKER, MEN DÅ SÄTTER HUSET SIN STIL OCH DET PASSAR INTE MIG. JAG BLIR ALLT MER ROMANTISK MED ÅREN”

GUNNEL SAHLIN ville ha ett hus stort nog för att få plats med en ateljé, ett ställe med rymd och ljus. Därför letade hon, och före detta maken Tom, efter nedlagda skolor och missionshus. Det tog lite tid men till slut stod den gamla byskolan där i en skogsbacke inte långt från Sköldinge i Sörmland och längtade efter liv. Inte sedan 1949 hade huset fyllts av barnskratt och spring. Skolans sista lärarinna hade bott kvar i många år, men med dörrarna stängda till den stora skolsalen med sina många höga spröjsade fönster ut mot det gröna.

Det är här hon skapar, just nu för Ikea. Exakt vad det är hon pysslar med är superhemligt, men avslöjas kan att det handlar om textil och att hon för den omgivande naturen rakt in i sina alster.

– Efter alla år med glas är jag tillbaka där jag en gång började och det känns som en ny rolig fas i livet. Jag är så tacksam över åren på Kosta Boda, att få jobba i en fabrik tillsammans med så kunniga människor och få möjlighet att göra konstglas var fantastisk. Nu är jag frilans och det passar mig utmärkt, säger Gunnel.

På ett långt bord, som ofta får bli festbord, står en symaskin. Här ligger också skisspapper i högar, pennor och tygbitar. På långa bänkar ligger travar av tidningar från hela världen och på höga skåp står resultat av glasåren: vaser, karaffer, skålar.

Här finns en gästsäng där Gunnel sovit i natt på grund av den rödpålsade katten Findus.

– Han kom in i mitt sovrum med en levande mus och lekte med den mitt i natten. Döda den då, kattskrälle, sa jag flera gånger men han lyssnade inte. Till slut gav jag upp.

Den stora salen med sin svarta gjutjärnskaamin rymmer inte bara spår av vuxen kreativitet. I ett hörn finns en värld av lego. Här skapar sonen Dante och det han bygger breder ut sig.

– Men mamma, nu har du förstört igen, måste du städa? undrar han med en djup suck när han upptäcker att hon plockat undan lite i ett hörn för att en gäst skulle kunna kliva i sängen utan att behöva balansera mellan stridsvagnar och rymdraketer.

Hon och exmaken Tom köpte skolan 1998 och efter skilsmässan för några år sedan flyttade Gunnel ner från Stockholm. Hon var trött på att pendla.

– Om man ska odla är det så mycket bättre att bo här hela tiden. Allt måste skötas regelbundet, inte bara på helger och semester. Och det är ett beslut jag absolut inte ångrar. Ju äldre jag blir, desto mer njuter jag av att vara ute. Jag älskar att plocka svamp och blåbär. Jag skulle dött om jag bott kvar i stan.

Allt var i original när de flyttade in, till och med krokarna där barnen en gång hängde sina kläder och där det i dag hänger handdukar. Om komposten är Gunnels hjärta utomhus är badrummet, som ligger i kapprummet, dess like inomhus. Det väcker lust att omedelbart klä av sig och tappa upp vatten. Mitt på det svartvita kaklade golvet

tronar ett badkar på tassar och genom ett högt fönster flödar ljuset in. Rummet är också det enda rum som fått golvvärme.

– Vi förberedde med slingor när vi renoverade och många år senare kopplade jag på elen. Det är underbart, speciellt på vintern.

En sommardag som denna står alla dörrar öppna ut mot naturen. På vintern är det tvärtom. Då för Gunnel en ständigt kamp mot kylan. Att värma upp en gammal skola är inte helt enkelt.

– Jag har aldrig mer än 18 grader, vilket jag trivs med. Vänner har lite svårt att vänja sig. Jag har kakelugnar i varje rum. I vintras gick halva dagen åt till att elda. Element hjälper till men det räcker inte. Att installera vattenburen värme skulle vara ett för stort ingrepp i ett sådant här gammalt hus, säger Gunnel.

I hela sitt liv har hon fascinerats av vackra saker och samlat.

– Redan på 1970-talet åkte jag och brorsan, det var han som hade körkort, runt med släp i Umeå och vittjade containrar.

Sedan följde år av samlande av vackra och bra-att-haiga saker, de flesta packade i lådor som fyllde vinds- och källarförråd.

– När vi flyttade hit var det som om alla mina saker hittade hem, vilket var en enorm tillfredsställelse för en gammal soprätta som jag, berättar Gunnel.

Det finns knappt en sak i hennes hem som inte berättar en historia, som inte är noga vald och som hon inte har ett speciellt förhållande till. Och hon vill att allt ska kunna användas och att varje föremål ska vara vackert. I stället för en skopa av plast har hon en gammal i plåt. I stället för att sätta en deg i en plastbunke använder hon sina porslinstråg och spilkum.

– Förr var jag mer rädd om saker och blev ledsen om de gick sönder. Nu vill jag att de ska användas och går något sönder så gör det. Jag har slutat samla och börjat skänka i stället. Det är härligt.

Hon vill att hennes hem ska vara levande och förändras efter behoven och intresserar sig för hem där människor lämnat tydliga avtryck.

– Jag kan tycka att en minimalistisk miljö är vacker, men själva huset sätter ju sin stil och det passar inte mig. Jag blir allt mer romantisk med åren, säger Gunnel.

Gunnel älskar sitt jobb, men hon är fullkomligt galet →

Gunnel Sahlin

ÅLDER: 54 år.

YRKE: Formgivare.

BOR: I en gammal skola på landet utanför Sköldinge i Sörmland.

FAMILJ: Sonen Dante, 11 år.

JUST NU: Funderar hon på vilken sten hon ska lägga på uteplatsen invid det nybyggda växthuset.

DRÖMMER OM: Att ha höns.

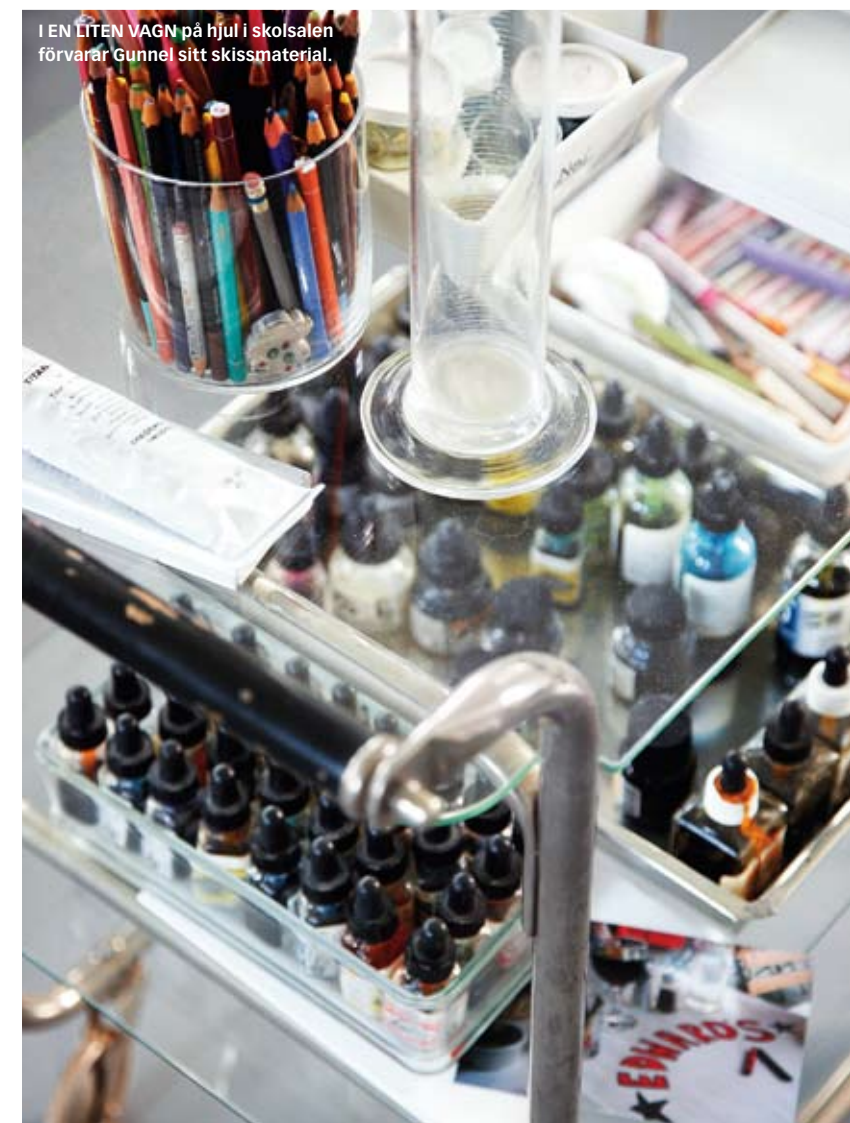
KAMINEN i köksingången ger värme till trappuppgången och ända upp till övre hallen.

I TRÄDGÅRDSLANDET. Gunnel plockar kirskål och nässlor och mixar ihop med blåbär och banan till en smoothie.

SCHERSMINEN fanns från början men Gunnel har flyttat den, precis som så många andra av sina växter.

I EN LITEN VAGN på hjul i skolsalen förvarar Gunnel sitt skissmaterial.

”NÄR VI FLYTTADE HIT VAR DET SOM OM ALLA MINA SAKER HITTADE HEM”

DET GAMLA SKÅPET fanns i skolsalen och Gunnel har låtit tillverka flera i samma stil. Just detta är hennes verktygsskåp. Ovanpå syns hennes glaskonst från tiden på Kosta Boda. I den höga korgen står rullar med spännpapp för skissande.

HÄR GICK SKOLBARNEN IN. Gunnel och Tom delade av kapprummet och gjorde badrum av bortre delen.

KÖKSINGÅNGEN. Den sista lärarinnan kom från Skåne och gungan hänger i en bok som hon planterade 1920.

SKUGGÅLSKARE. Vid den gamla skolingången har Gunnel planterat daggkäpa, funkia och pipranka.

TIDNINGSBÄNK. Denna bänk tillhörde byskolan och är nu en perfekt plats för Gunnels tidningar.

”JAG ÄR BESATT AV SALLAD. DET ÄR DET BÄSTA MED ATT HA EN TRÄDGÅRD, ATT KUNNA SKÖRDA SIN EGEN”

passionerat kär i sin trädgård. Den hon skapat i sitt anletes svett och med norrländsk jävlaranamma, en envishet av sällan skådat slag.

För tolv år sedan var nämligen trädgården icke existerande. Tät barrskog växte sig tätt in på alla sidor utom en och där sluttade tomten ner mot grannen på grund av att all matjord var bortkörd. Här fanns inte en enda rabatt. Men det avskräckte inte Gunnel.

– Nu börjar trädgården faktiskt ta form, säger Gunnel, ständigt svart under naglarna, vilket hon för övrigt struntar i.

Hennes trädgård är ett bevis på att allting är möjligt. Att det bara gäller att ha fantasi och inte vara rädd för att hugga i.

– Det tog ganska många år innan jag visste vad jag ville. Jag hade massor av idéer men visste inte hur jag skulle få ihop alla lösa trådar. Då tog jag hjälp av en trädgårdsdesigner som hjälpte mig att se helheten. Hur skulle den delen av trädgården möta den andra? Hon hjälpte mig att förstå att man måste lägga grunden först innan man börjar med pyntet. Det blir så mycket enklare då.

Att arbeta med en trädgård innebär både mycket glädje men också massor av frustration när saker inte blir som man tänkt sig.

– Jag har lackat ur totalt emellanåt och hela projektet har tett sig övermäktigt. I en trädgårdsbok läste jag att det gäller att ta en hörna i taget och att göra den klar. Att hålla på lite här och lite där blir bara stressande och allt blir halvdant, berättar Gunnel.

Trädgårdsintresset har växt med uppgiften. Föräldrarna hade trädgård i Umeå där Gunnel växte upp och därifrån minns hon bara hur hon hatade att rensa ogräs när hennes mamma tvingade henne. Hon erkänner att hon har gjort alla misstag man kan tänka sig. Och strukturerat om flera gånger, flyttat buskar och perenner. I dag har hon lärt sig att ställa rätt sorts frågor till sig själv innan hon sätter i gång.

För en tillfällig gäst är hennes trädgård en dröm och det går inte att fatta att där det en gång fanns en djungel av nässlor och kirskaal växer nu sparris, bönor, sallad och alla örter man kan tänka sig. Här vill man bara vara, sitta i en vilstol invid den blommande schersminen och betrakta alla detaljer: slitna svarta träskor i en rad på stentrappan, vin som klänger på huset bakom frukostbordet med marmorskiva, glasurnor som reflekterar ljuset i gräset invid äppelträden och ett flätat pilstaket som gömmer den parkerade röda bilen.

– Komposten är hjärtat i min trädgård. Den och gräsklipp gör att saker verkligen växer, säger hon och skördar säsongens första salladshuvud, fulländat i knallgrönt och lila.

– Jag är besatt av sallad. Det är det bästa med att ha en trädgård, att kunna skörda sin egen. Nu har jag kommit på att man ska så sallad på hösten. Det här huvudet har nog självsatt sig förra året. Därför är det så stort, säger hon nöjd och fixar en lätt lunch av några skivor gott bröd, smör, sallad, koriander, basilika och lufttorkad skinka.

Det svåra för Gunnel är att sluta jobba ute och att inte helt förfalla till att bli sin egen trädgårdstomte.

– Ibland när Dante är hos sin pappa kan jag hålla på tills jag stupar i säng. Men jag har blivit duktigare på att göra kväll och sluta i tid. Det är inte minst viktigt för Dante, att faktiskt ha en mamma som är lite fin också och inte alltid går i jordiga kläder, säger hon.

Alla som har en trädgård vet att det är en ”never ending story” och att det också är det som är charmen. Gunnel har precis rullat ut gräsmatta kring det sprillans färska växthuset av trä, ritat av Rosenberg och Wase.

– Jag hade tänkt köpa ett av aluminium. Sedan sa en vän till mig: ”Gunnel, du kan inte köpa ett fult växthus. Du kommer att spy på det.” Och hon hade helt rätt. Det var värt varenda krona.

Det är varmt och fuktigt i huset där tomatplantorna redan är i manshöjd och en kraftig vinranka hon fått av en vän nästan når taket.

Växthuset är en dröm hon burit med sig stora delar av livet och som nu blivit verklighet.

– Jag fick ofta följa med min pappa när han skulle handla i en trädgårdshandel utanför Umeå. Jag kan fortfarande känna känslan av att komma in i de där fuktiga husen med lukten av tomater.

Nästa längtan är att skaffa höns och hon har börjat med att köpa några böcker. Och kanske ha en dusch utomhus.

– Tänk att få duscha ute om sommaren efter att ha jobbat och jordat ner sig en hel dag. Det vore underbart.

Förr jobbade hon också hela tiden med resultatet hägrande framför sig. Hon skulle vila ”sedan”, bara det blev klart. I dag har hon släppt på kontrollen och insett att processen är själva grejen och att även en trädgård måste ha sina ofärdiga delar.

– Nu tar jag mig tid att också vila och att vara stolt över det jag åstadkommer. Det är Dante som har hjälpt mig att vara mer i nuet på ett helt annat sätt. ●

Gunnels bästa tips för att anlägga en trädgård i en skog:

1. Tänk stort först. Hur är marken, var vill jag ha häckar och träd? Börja inte med pyntet som jag gjorde. Är det något du inte gillar, var inte rädd för att ta dit en grävskopa.
2. Börja i en hörna och gör den klar i stället för att fixa överallt – då blir det lätt övermäktigt.
3. Trädgården är en process. Det ingår i konceptet att flytta runt saker. Gillar man inte en växt kan man ta bort den. Det var jättesvårt för mig i många år, men nu ger jag bort dem eller slänger på komposten.
4. Nya perenner är jättedyra. Gå till grannen och se vad de har. Fråga om de kan dela med sig. Byt växter med varandra. Det uppmuntrar jag verkligen.
5. Våga beskära, var lite resolut. Vi kvinnor är ofta för försiktiga.
6. Gräsklipp runt växter är super. Jag brukar ha hela rabatterna täckta. Det förbättrar jorden och håller lukten.

VÄXTHUSET är en nyligen förverkligad dröm för Gunnel, ritat av Rosenberg & Wase.

SOFFAN är arvegods och bordet från en loppis. Stolarna med läderklädsel är gamla kontorsstolar.

HUSETS HJÄRTA. Ljuset flödar in och badkaret tronar i mitten av det härliga badrummet, som från början var en del av hallen.

GAMLA FÖNSTER Där lusthuset står växte skogen tät när Gunnel och Tom köpte den gamla skolan.